

3. Лапінський В. В., Семко Л. П. Особливості планування освітнього процесу інформатики в 11 класі. Комп'ютер у школі та сім'ї. 2019. № 3. С. 52–56.

Снегір'ова В. В.,

кандидат педагогічних наук,

старший науковий співробітник відділу навчання мов національних меншин

та зарубіжної літератури,

Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна

КОМПЕТЕНТІСНА СПРЯМОВАНІСТЬ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «РОСІЙСЬКА МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА» ДЛЯ 10-11 КЛАСІВ

Новий інтегрований курс «Російська мова та література» для 10-11 класів розроблений на засадах компетентісно-орієнтованого навчання, згідно з Концепцією нової української школи [1], з опорою на наукові доробки вітчизняних вчених-методистів О. Беляєва, Н. Пашковської, Г. Іваницької, І. Гудзик, М. Вашуленка, О. Савченко, Л. Сімакової та ін. У роботах цих вчених розглядаються найбільш ефективні шляхи мовно-літературної інтеграції, її методологічні принципи, зокрема принцип текстоцентризму, комплексного аналізу текстів, системності в побудові запитань і завдань до тексту тощо.

Досі мовно-літературна інтеграція існувала лише у початковій школі; в основній же та старшій школі ці предмети традиційно вивчалися окремо. У контексті реформування української школи такий стан проблеми викликає жваві дискусії. Так, перші результати впровадження у навчальний процес курсу «Російська мова та література» у 10-х класах доводять, що «інтегративний підхід до навчання мови і літератури має певні переваги перед диференційованим підходом. Інтеграція дає можливість формувати в учнів іншу якість мислення, ефективно застосовувати знання у нових ситуаціях, підвищити їх дієвість і систематичність» [2].

Головною особливістю нового інтегрованого курсу є його комунікативна практична спрямованість, що передбачає розвиток і вдосконалення усіх видів *мовленнєвої* діяльності старшокласників – аудіювання, читання, говоріння та письма, необхідних для сприйняття, розуміння та інтерпретації текстів і для створення власних висловлювань. Саме мовленнєва лінія є основним складником та інтегруючою ланкою курсу.

У реалізації *мовної* лінії робиться акцент на функціональній значущості тієї чи іншої мовної одиниці, її стилістичних, зображувально-виражальних можливостях, на доцільності її використання в певній мовленнєвій ситуації. У процесі цієї роботи відбувається збагачення лексичного запасу, вдосконалення орфографічної і пунктуаційної грамотності учнів, умінь аналізувати і оцінювати мовні одиниці і явища. Розвиваються вміння здійснювати мовний самоконтроль, аналізувати мовлення з точки зору його ефективності в досягненні поставлених комунікативних завдань відповідно до мовленнєвої ситуації і сфери спілкування.

Основою для організації роботи на уроці є тексти різних стилів і жанрів, ступінь складності яких відповідає певній навчальній задачі, рівню реальної підготовки учнів. Тексти дібрано з урахуванням змісту роботи за всіма лініями програми – мовленнєвою, мовною, літературною, соціокультурною і діяльнісною. Тематика текстів ураховує життєві інтереси старшокласників: стосунки і спілкування, вибір професії, дружба, кохання, родина, культурні цінності, середовище, новітні технології, подорожування тощо. Так різнобічно у мовно-літературному курсі реалізується принцип текстоцентризму. Пріоритетним видом роботи тут є комплексний філологічний аналіз художніх і публіцистичних текстів.

Для реалізації *літературної* лінії курсу «Російська мова та література» плануються окремі години [3], відведені на вивчення творів російської класики (О. Пушкін. «Моцарт і Сальєрі», М. Гоголь. «Портрет», Л. Толстой. «Війна і мир», Ф. Достоевський. «Підліток», оповідання А. Чехова, І. Буніна, І. Бабеля, поезія Срібного століття тощо). На таких уроках учні мають можливість ознайомитися зі світоглядом письменника, поглибити свої знання про певний літературний напрям, рід, жанр, проаналізувати тематику й проблематику, основний пафос і художньо-естетичну своєрідність твору. Однак головним в цій роботі мають бути рефлексія старшокласників на проблеми, що розглядаються у творі, вміння оцінити їх, висловити свою позицію в усній чи писемній формі.

Засвоєння *соціокультурної* інформації також здійснюється на основі культурно значущих текстів, що мають естетичну цінність і емоційно-моральний вплив на учнів. До них відносяться художні тексти класичної літератури, твори усної народної творчості, фразеологізми, прислів'я, приказки, що відображають культуру, характер і життєвий досвід народу.

Діяльнісна (стратегічна) лінія змісту навчання, як і соціокультурна, доповнює роботу над іншими лініями інтегрованого курсу і є обов'язковим його складником. Вона передбачає розвиток метапредметних компетентностей, які виявляються, зокрема, у плануванні власної навчальної діяльності, аналізі та оцінці її ефективності; у володінні стратегіями читання, критичного мислення та ефективного спілкування, у формулюванні висновків і власної позиції тощо.

Таким чином, завдання інтегрованого курсу корелюють із завданнями компетентісно орієнтованого навчання, спрямованими на активне формування навичок самостійної роботи, розвиток критичного мислення і мовлення; освітній простір школяра стає більш інформативно якісним та насиченим, системно організованим.

Ключові слова: мовно-літературна інтеграція, інтегрований курс, текст, навчальна діяльність, компетентність.

Список літератури

1. Концепція нової української школи (<https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>)
2. Фідкевич О. Л., Курач Л. І. Реалізація інтегрованого курсу з мови та літератури в школах з навчанням мов національних меншин. Український педагогічний журнал. 2019. №2. С. 67-72.
3. Снегірьова В. В., Фідкевич О. Л., Курач Л. І. Методичні рекомендації до інтегрованого курсу «Російська мова та література» (10–11 класи). Всесвітня література в сучасній школі. 2018. № 7. С. 34–40.

Тарара А. М.,

*кандидат фізико-математичних наук, доцент,
старший науковий співробітник,
завідувач відділу технологічної освіти,
Інститут педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна*

МЕТОДИЧНИЙ АПАРАТ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА ДЛЯ СПЕЦКУРСУ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОЇ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

Автором розроблено навчальну програму спецкурсу для профільного навчання технологій інженерно-технічного спрямування «Проектування і конструювання об'єктів